

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Glastuinbouwgebied Koekoekspolder, gemeente Kampen

Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport

7 november 2013 / rapportnummer 2835-45

1. Oordeel over het milieueffectrapport (MER)

De gemeente Kampen stelt een nieuw bestemmingsplan op voor de Koekoekspolder. Dit gebied is grotendeels in agrarisch gebruik, met onder meer een aanzienlijk aandeel glastuinbouw. In de huidige situatie is al 110 hectare netto aan glastuinbouw aanwezig. Het nieuwe bestemmingsplan maakt een uitbreiding van circa 115 hectare netto glastuinbouw mogelijk. Voor dit bestemmingsplan is tevens een Passende beoordeling opgesteld omdat negatieve effecten op nabijgelegen Natura 2000-gebieden niet op voorhand zijn uit te sluiten. Ter onderbouwing van de besluitvorming over het bestemmingsplan wordt de procedure voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen.

In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie')¹ zich uit over de juistheid en de volledigheid van het opgestelde MER.

De Commissie is van oordeel dat de essentiële informatie in het MER niet aanwezig is voor besluitvorming over het bestemmingsplan voor de Koekoekspolder. De tekortkomingen betreffen:

- In de Passende beoordeling is niet aannemelijk gemaakt dat aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden is uitgesloten.
- De mogelijke gevolgen voor beschermde soorten in het plangebied en de directe omgeving zijn onvoldoende beschreven in het MER.
- De mogelijke effecten van aardwarmte zijn nagenoeg niet beschreven in het MER.

De Commissie adviseert om op deze punten eerst een aanvulling op het MER op te stellen alvorens een besluit te nemen over het bestemmingsplan.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe en in hoofdstuk 3 geeft ze een aandachtspunt voor het vervolgtraject mee voor verkeer.

2. Toelichting op het oordeel

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en geeft zij adviezen voor de op te stellen aanvulling. Deze adviezen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming.

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

2.1 Gebiedsbescherming / effecten op Natura 2000

In de omgeving van het plangebied ligt binnen een afstand van 10 km een aantal Natura 2000-gebieden (w.o. Uiterwaarden IJssel, Zwarte Meer, Uiterwaarden Zwarte Water & Vecht, Olde Maten & Veerslootlanden en De Wieden) met habitats die gevoelig zijn voor stikstofdepositie. In de huidige situatie worden de kritische depositiewaarden van de habitattypen Stroomdalgraslanden (Uiterwaarden IJssel) en Glanshaver- en Vossenstaarthooilanden (Uiterwaarden IJssel en Uiterwaarden Zwarte Water en IJssel) overschreden. In de Passende beoordeling is daarom vervolgens ingezoomd op deze twee gebieden en habitattypes.

In de Passende beoordeling wordt geconcludeerd dat de natuurlijke kenmerken van de omringende Natura 2000-gebieden niet worden aangetast omdat de toename van stikstofdepositie op de habitattypen Stroomdalgraslanden en Glanshaver- en Vossenstaarthooilanden in de beschouwde gebieden marginaal² is.

De Commissie deelt de conclusie niet dat aantasting van natuurlijke kenmerken door de toename van stikstofdepositie met zekerheid is uit te sluiten. Elke toename van stikstofdepositie in een overbelaste situatie kan in beginsel (in cumulatie) significant negatieve gevolgen hebben. Uit de Natuurbeschermingswet 1998 volgt dat een plan alleen mag worden vastgesteld, als de zekerheid bestaat dat de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets³ met succes wordt doorlopen.

Bovendien constateert de Commissie dat de onderbouwing en uitwerking wat betreft stikstofdepositie onvolledig is:

- cumulatie met projecten/ plannen in de omgeving (zoals het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Kampen) is niet meegenomen in de Passende beoordeling;
- de uitgangspunten voor de berekeningen van stikstofemissie zijn onvoldoende onderbouwd. Enerzijds zijn de uitkomsten van de berekeningen in een worstcase situatie mogelijk onderschat omdat de ontwikkelingsmogelijkheden van de vier agrarische bedrijven⁴ in het plangebied niet zijn meegenomen in de berekeningen. Anderzijds zijn de uitkomsten van de berekeningen mogelijk overschat door de gekozen uitgangspunten met betrekking tot de NOx-emissie van de warmtekrachtkoppelingen (WKK). Bij de berekeningen is er van uitgegaan dat de WKK's volcontinue draaien.

² De berekende stikstoftoename op de gekozen rekenpunten in Uiterwaarden IJssel liggen allen onder de 1 mol N/ha/jaar (variërend van 0,77 mol tot 0,88 mol). In het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte water en Vecht zijn de berekende bijdragen ook marginaal de waarden liggen tussen hier de 0,56 mol en 0,97 molN/ha/jaar.

³ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? Inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

⁴ De Commissie verwacht dat de maximale uitbreidingsruimte die het bestemmingsplan biedt ten opzichte van de huidige feitelijke situatie voor het bedrijf aan de Zwagersweg 2 met name stikstofemissie tot gevolg zou kunnen hebben.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op de Passende beoordeling voorafgaand aan de besluitvorming over het bestemmingsplan de analyse over de stikstofdepositie nader te onderbouwen en indien relevant concrete alternatieven en/ of maatregelen te beschrijven waardoor aantasting van natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden met zekerheid is uit te sluiten. Het is daarbij van belang om de effectiviteit en realiseerbaarheid van de mitigerende maatregelen aan te geven.

2.2 Soortenbescherming

In het MER wordt op grond van een bureaustudie en zeer beperkt veldonderzoek aangegeven dat er beschermde soorten, waaronder jaarrond beschermde soorten, te verwachten zijn in het plangebied. Het gaat bijvoorbeeld om vleermuizen, de grote modderkruiper, de steenuil en de rugstreppad.⁵ De exacte locatie van de beschermde soorten is niet bekend. In algemene zin worden mogelijke effecten en mitigerende maatregelen beschreven voor de soorten in het plangebied. Echter niet beschreven is hoe om te gaan met bijvoorbeeld aantasting van foerageer- en verblijfplaatsen (vleermuis, steenuil) en verlies landbiotoop (rugstreppad). In het MER wordt aangegeven dat in het kader van het aanvragen van een omgevingsvergunning voor de te realiseren glastuinbouw, nader onderzoek plaats moet vinden. De Commissie is van oordeel dat indien het voornemen kan leiden tot in de Flora- en faunawet genoemde verboden gedragingen, voor de vaststelling van het bestemmingsplan aannemelijk moeten worden gemaakt dat een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet kan worden verleend.

De directe omgeving van het plangebied vormt ook het leefgebied van Natura 2000 soorten, zoals de Wilde en de Kleine zwaan. In het MER staat dat de instandhoudingsdoelen voor deze vogelsoorten niet negatief wordt beïnvloed omdat er geen foerageer-areaal voor deze vogelsoorten verloren gaat. In de Passende beoordeling (bladzijde 19) wordt echter ook gesteld dat verslechterende effecten van lichtverstoring op daarvoor gevoelige soorten niet kan worden uitgesloten. De aangegeven nadere uitwerking daarvan in stap 2 heeft niet plaatsgevonden.

De Commissie adviseert om het MER aan te vullen voorafgaande aan de besluitvorming over het bestemmingsplan met een beschrijving van:

- de aanwezige beschermde soorten in het plangebied en de directe omgeving;
- de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze soorten;
- realistische en effectieve maatregelen waarmee deze gevolgen tijdig zijn te voorkomen.

Maak aannemelijk op planniveau dat eventueel benodigde ontheffingen van de Flora- en faunawet kunnen worden verleend.

⁵ Zie tabel 2.1 op bladzijde 11 van de Natuurtoets.

2.3 Aardwarmte

In het bestemmingsplan is bij de bestemming “Agrarisch- glastuinbouw” aangegeven dat aardwarmte bij energiebedrijven rechtstreeks mogelijk is. In het MER is aangegeven dat twee scenario’s voor aardwarmtebronnen onderzocht zijn: een realistisch scenario (de benutting van in totaal 4 geothermische bronnen) en een optimistisch scenario (de benutting van een maximum van 7 bronnen in totaal). Vervolgens wordt in het MER nagenoeg geen aandacht besteed aan de milieueffecten van aanleg en gebruik van deze bronnen. Het aspect duurzaamheid wordt wel wat uitgebreider behandeld in het MER.

In het MER zou beschreven moeten zijn welke (mogelijke) positionering van de geothermische bronnen voorzien wordt en welke milieueffecten hieraan verbonden zijn, zowel voor de aanlegfase (het boren en testen), de exploitatiefase als bij afwijkende bedrijfsomstandigheden (calamiteiten en onderhoud). De Commissie denkt daarbij bijvoorbeeld aan effecten op geluid, licht, bodem/ water (bv door afvoer van chemicaliën en (boor)vloeistoffen), lucht (bv door affakkelen) en veiligheid (inclusief gezondheidsrisico’s). Ook zou op basis van de verwachte temperaturen en debieten per scenario aangegeven moeten worden wat de verwachte energieopbrengst is en in hoeverre dit leidt tot een beperking van het aardgasgebruik en de emissie van NOx in het voornemen.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER voorafgaand aan de besluitvorming over het bestemmingsplan de mogelijke milieueffecten van de (positionering van) aardwarmtebronnen te beschouwen en daarbij bovengenoemde aspecten te betrekken.

Het milieuonderzoek voor de aardwarmtebronnen hoeft niet zodanig gedetailleerde informatie te bevatten dat op basis daarvan de exacte gevolgen per aardwarmtebron kunnen worden vastgesteld. De exacte gevolgen zullen bij vervolgbesluitvorming voor de daadwerkelijke realisatie van de aardwarmtebronnen aan de orde komen. Wel moet duidelijk zijn dat de aardwarmtebronnen haalbaar zijn binnen de wettelijke kaders en moet de bandbreedte van mogelijke effecten van de scenario’s globaal in beeld zijn.

Laat daarbij de output sturend zijn voor het detail van de onderzoeken: wanneer eenvoudig is aan te tonen dat te voldoen is aan bepaalde wet- en regelgeving, dan hoeft het onderzoek niet uitgebreid. Bij (mogelijke) knelpunten moet gedetailleerd gerekend worden om zicht te krijgen op de problematiek. Op deze manier zijn goed onderbouwde afwegingen te maken. Daarbij kan natuurlijk gebruik worden gemaakt van de ervaringen die bij de aanleg en exploitatie van de eerste aardwarmtebron zijn opgedaan.

3. Aandachtspunten voor de besluitvorming

De Commissie hoopt met onderstaande aanbeveling een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming. De opmerking in dit hoofdstuk heeft geen betrekking op essentiële tekortkomingen.

3.1 Verkeer

In het MER zijn de verkeersafwikkeling en de verkeersveiligheid voor de referentiesituatie en de plansituatie op hoofdlijnen in beeld gebracht. Op verschillende wegen in en om het plangebied zal de verkeersintensiteit van het vrachtverkeer en het personenverkeer procentueel aanzienlijk toenemen. Uit het MER blijkt dat de toekomstige belasting niet leidt tot verkeersafwikkelings- of bereikbaarheidsproblemen omdat de verkeerstoename in absolute aantallen laag blijft. De structuur van de ontsluiting behoeft derhalve ook geen wijzigingen. In het MER is echter geen inzicht geboden in het aandeel vrachtverkeer op het wegennet en de verdeling van het verkeer over de dag. Dit zijn belangrijke gegevens om de verwachte verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid preciezer in beeld te brengen en eventueel verkeersmaatregelen op de bestaande kruispunten en wegvakken te treffen.

- De Commissie beveelt voor de vervolgbesluitvorming aan om ten behoeve van eventuele verkeersmaatregelen de risico's op doorstromingsproblemen, sluipverkeer en verkeers- onveiligheid nader in kaart te brengen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: burgemeester en wethouders van de gemeente Kampen

Bevoegd gezag: gemeenteraad van de gemeente Kampen

Besluit: vaststellen bestemmingsplan Koekoekspolder

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie D09

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: het bestemmingsplan maakt een uitbreiding van circa 115 hectare netto glastuinbouw mogelijk.

Procedurele gegevens:

kennisgeving MER in de Staatscourant van: 17 september 2013

ter inzage legging MER: 18 september 2013 tot en met 30 oktober 2013

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 24 september 2013

voorlopig toetsingsadvies uitgebracht: 7 november 2013

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

mr. F.D. van Heijningen (voorzitter)

drs. L. Oprel

ing. B. Peters

drs. J.P. Siedsma (secretaris)

drs. H.A.T.M. van Wezel

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Omdat de Commissie niet is geraadpleegd bij de voorbereiding op het MER heeft ze een locatiebezoek afgelegd om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies :

- Milieueffectrapportage Doorontwikkeling glastuinbouwgebied Koekoekspolder, Oranje-woud, 4 september 2013;
- Ontwerp Bestemmingsplan Koekoekspolder, gemeente Kampen 2013.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

VOORLOPIG

Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Glastuinbouwgebied Koekoekspolder, gemeente
Kampen

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

